

Celem istniejącej od czternastu lat Fundacji Theatrum Gedanense jest zrekonstruowanie istniejącego w Gdańsku na początku XVII wieku teatru elżbietańskiego. Mieścił się on w drewnianej Szkole Fechtunku, w której murach jeszcze za życia Szekspira, a potem przez następnych blisko dwieście lat, wystawiano sztuki wielkiego stradfordczyka. Był to jedyny funkcjonujący na kontynencie europejskim teatr elżbietański. Pierwsze angielskie trupy teatralne pojawiły się w Gdańsku około 1600 roku. Najprawdopodobniej na podstawie ich wskazówek i na wzór londyńskiego teatru The Globe wybudowano drewniany budynek szkoły. Ze względu na brak stałego zespołu aktorskiego na co dzień odbywały się tam lekcje fechtunku.

Ogłoszony w sierpniu 2004 roku międzynarodowy konkurs architektoniczny miał na celu przywrócenie owego istniejącego w Gdańsku cztery wieki temu teatru. Teren opracowania, w którego granicach zlokalizowany był historyczny budynek, od zachodu ograniczony jest parkingiem i budynkiem z początku XX wieku, od północy znajduje się linia średniowiecznych fortyfikacji Głównego Miasta, od wschodu przylega teren niezabudowany, zaś od południa granicę stanowi arteria komunikacyjna o wysokim natężeniu ruchu. Działkę, na której odkopano zachowane fragmenty dawnej szkoły, podarowało Fundacji miasto.

W założeniach konkursu teatr na około 600 widzów powinien spełniać parametry teatru elżbietańskiego w rozumieniu organizacji przestrzennej i wzajemnych relacji sceny i widowni. W projekcie współczesnego teatru należało zatem uwzględnić trzy plany (pierwszy – na tak zwanym „fortuchu”, czyli mocno wysuniętym podejściu otoczonym przez stojącą widownię, drugi – na wewnętrznej scenie za dwójgim drzwiami proscenium, trzeci – na galerii niezbędnej do wszelkich scen „balconowych”), a jednocześnie możliwość przekształcenia w tradycyjną scenę pudełkową, oddzieloną od widowni kurtyną i kulisami.

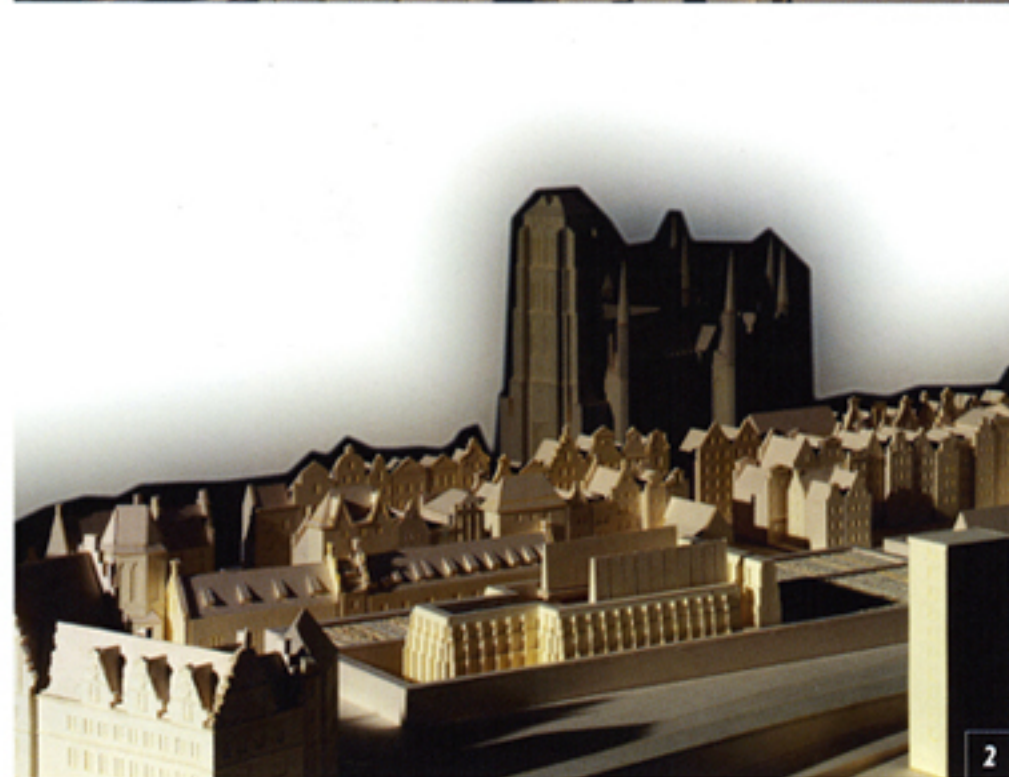
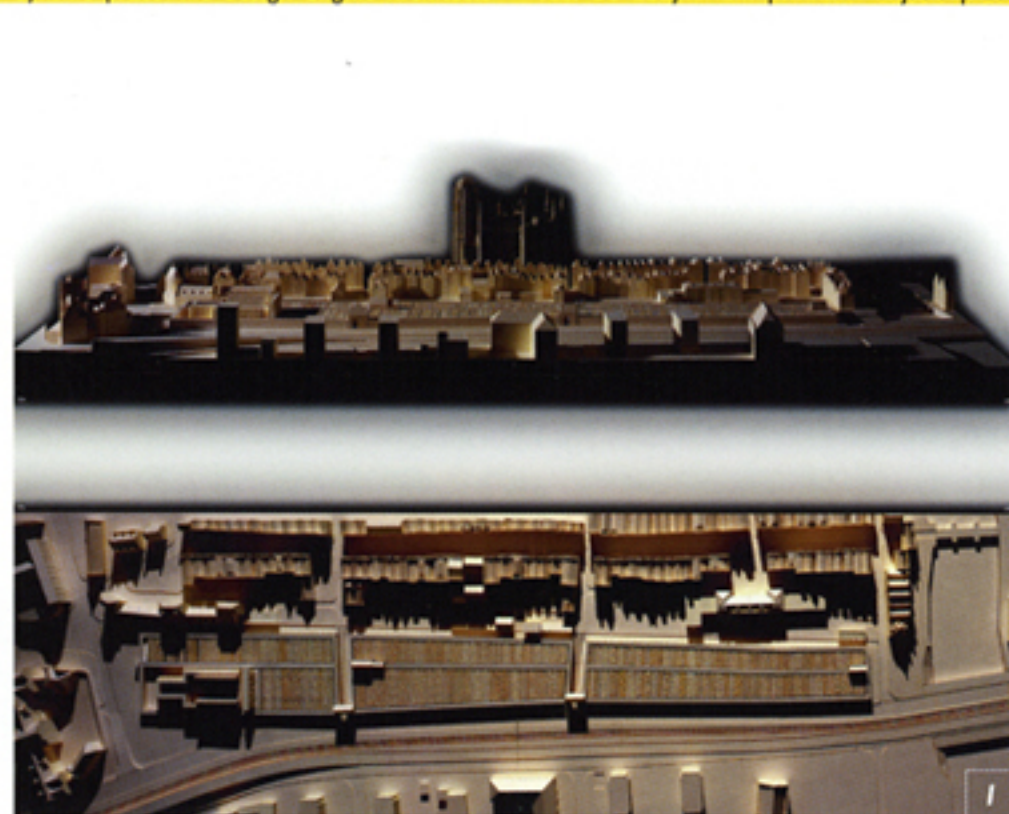
Na konkurs napłynęło 39 prac z całego świata, z czego 17 z Polski. Przyznano trzy nagrody, w tym jedną specjalną dla włoskiego architekta Renato Rizziego za wizję o niepowtarzalnym wyglądzie artystycznym i ponoczasowej formie. Projekt ten prezentuje zagospodarowanie całego kwartału zabudowy. Zielone ogrody stanowią tło dla budynku i przedłużenie struktury scenicznej. Ostateczny projekt poprzedzono analizą uwarunkowań urbanistyczno-przestrzennych. Sam teatr z otwierającym się dachem, działający na zasadzie książki, nawiązuje do „sceny pudełkowej”, ale także do tradycji teatru elżbietańskiego. W drewnianej strukturze Sali Głównej przewidziano dla widzów miejsca siedzące i stojące, łącznie dla około 800 osób. Samą scenę, która jest

elementem zmiennym, można wyeliminować, uzyskując w ten sposób większą przestrzeń, sięgając aż pod strukturę sceniczną. Aby zachować prostotę i klarowność wnętrza, całą techniczną obsługę teatru oraz schody, windy i korytarze umieszczono w ceglano-kamiennej „budowie” o grubości 3,6 m. Zewnętrzna forma budynku nawiązuje do gdańskich osiemnastowiecznych fortyfikacji oraz przypór Kościoła Mariackiego.

Dwie równorzędne nagrody otrzymały londyńskie pracownie Design Engine Architects

przestrzeń teatralną o niewielkiej skali.

W drugiej nagrodzonej pracy doceniono przede wszystkim „wciągnięcie” życia ulicy do akcji teatralnej. Szczególnie w lecie otwarcie „zascenia” w stronę Starego Miasta ma umożliwić każdemu przechodniowi wzięcie udziału w przedstawieniu. Z zewnątrz budynek o ceglanej fasadzie i rozrzeźbionej bryle nawiązuje do charakteru gdańskiej starówki, we wnętrzu podzielony jest na ciąg przestrzeni o różnorodnej formie i strukturze. Do audytorium prowadzi dojście przez

Ltd. Timothy Bradley oraz Nissen Adams LLP Pippa Nissen. Ideą pierwszego projektu jest połączenie tradycji teatru elżbietańskiego i historycznie używanych materiałów budowlanych (przede wszystkim drewno dębowe we wnętrzach) z bursztynem i stalową siatką utkana z cytatów pochodzących z dzieł Szekspira, umieszczoną na zewnątrz budynku. Teatr przykryto szklanym, ruchomym dachem. Efektem jest oryginalna w materialnej półprzezroczystej strukturze kostka, zawierająca

metalowe i szklane ekrany ze zmieniającymi się widokami. Punktem kulminacyjnym jest camera obscura, która wyświetla widok wież miasta na powierzchnię teatralnej sceny. Nagrodzone projekty reprezentują różne podejścia architektoniczne, ale są spójne w swojej myśli teatralnej.

Z nadesłanych na konkurs polskich prac na uwagę zasługują między innymi koncepcje Krzysztofa Ingardena i Jacka Ewý, pracowni JEMS Architekci oraz Fiszer Atelier 41.

Międzynarodowy, studialny, jednoetapowy konkurs na koncepcję architektoniczną teatru nawiązującego do teatru elżbietańskiego w Gdańsku

Organizator: Fundacja Theatrum Gedanense

Skład sądu konkursowego:

architekci: Stanisław Derka (Kraków – przewodniczący komisji konkursowej), Ben Bolgar (Londyn),

Gaetano Pesce (Nowy Jork), Arata Isozaki (Tokio), Kazimierz Łatak (Kraków), Wojciech Grabianowski (Düsseldorf), Marcin Gawlicki (Gdańsk), Andrzej Wajda (Warszawa), Jerzy Limon (Gdynia – Fundacja Theatrum Gedanense)

Liczba widzów: około 600 osób (w zależności od sposobu aranżacji sceny i widowni)

Wysokość budynku: maksymalnie 12 m

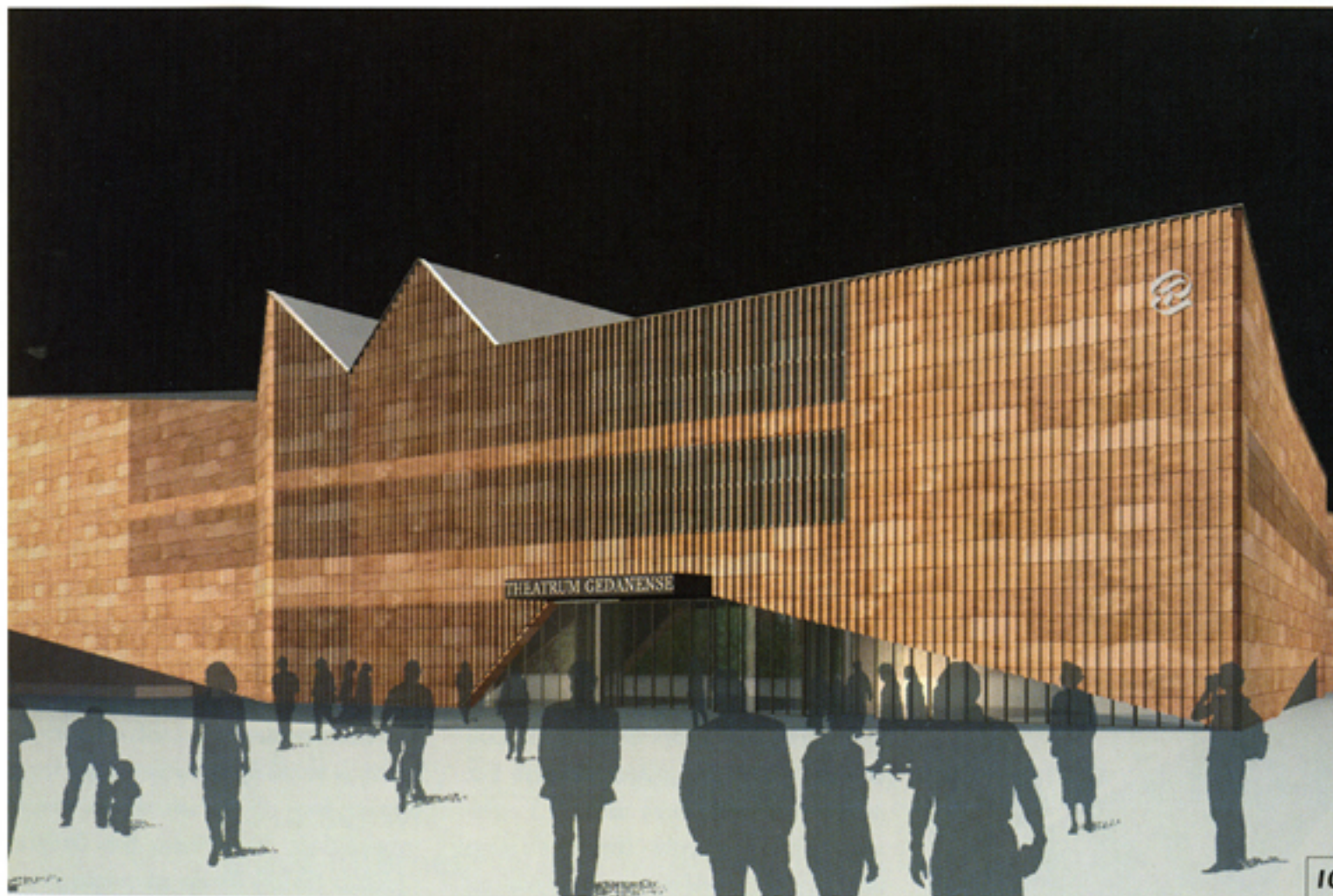
Wybrane wytyczne zawarte w warunkach konkursu:

należy odrzucić rekonstrukcję jako kierunek poszukiwań architektonicznych; przy kształtowaniu dyspozycji wnętrza oraz rozwiązań kompozycyjnych widowni należy oprzeć się na module 7x7 lub 7x8, przy rozstawie osi modułu 280 cm; należy zaprojektować trzy kondygnacje galerii o ustalonych proporcjach i trzy rzędy widzów na każdej kondygnacji galerii; należy użyć drewna w wystroju galerii, sceny i widowni; należy zaprojektować możliwość zastosowania sceny z kulisami i odpowiedniego zaplecza dla „sceny pudełkowej” z umieszczonymi naprzeciwko niej fotelami dla widzów; należy zaproponować rozwiązanie dachu kryjącego dziedziniec; należy zaprojektować skansen archeologiczny w miejscu odkrycia relikwii siedemnastowiecznego teatru

Przewidywany koszt inwestycji: 6,75 mln euro

Rozstrzygnięcie konkursu: styczeń 2005

4 2005
INFORUM

Praca nr 050990

Autorzy: Ingarden & Ewý, Architekci sp. z o.o.: Krzysztof Ingarden, Jacek Ewý; współpraca: Marek Kozień (technologia teatralna); zespół: Bogdan Błady; Krzysztof Stępień; Piotr Hojda; Piotr Urbanowicz; Bartosz Haduch; Łukasz Krajewski; Sebastian Machaj
10. Widok od strony wejścia

Praca nr 523416

Fischer Atelier 41 sp. z o.o.

Autorzy: Stanisław Fischer, Gildas Boursin, Marcin Garbacki, Krystyna Fischer, Janusz Klikowicz, Kuba Morkowski, Marta Pawlukiewicz, Magdalena Wróńszewska

11. Widok na wieżę wejściową

4 2005
INFORUM